

17/10 - 46

P.M. angående Slöjd- och Yrkeslärarnas Riksförbunds anslutning

Till TCO.

ARKIVEXEMPLAR

Slöjd- och Yrkeslärarnas Riksförbund (SYR) beslöt på sin kongress sommaren 1945 att söka anslutning till TCO. I skrivelse den 9 oktober samma år begärde förbundet överläggningar med TCO i frågan. TCO hade härefter överläggningar med SYR. Vid dessa överläggningar dryftades även frågan om bildandet av ett särskilt yrkes- och speciallärarförbund, i vilket skulle ingå såväl stats-, kommunal- och privatanställda lärare. I samband med behandlingen av TCO:s organisationsplan uttalade sig TCO:s arbetsutskott för bildandet av ett allmänt lärarförbund, vilket skulle bestå av sektioner för olika lärargrupper. I ett sådant lärarförbund skulle också en framtida gemensam organisation för yrkes- och speciallärare ingå. Kansliet hade härefter haft kontakt med flera av dessa andra organisationer nämligen Yrkesskollärarföreningen, Övningslärarorganisationernas Centralråd, vilket består av Svenska Gymnastiklärarsällskapet, Svenska Skolkökslärarinnornas förening, Sveriges Slöjdlärarinneförening, Musiklärarnas Riksförbund och Teckningslärarnas riksförbund. Organisationernas representanter vid dessa överläggningar intogo i allmänhet en positiv hållning, men några direkta resultat framkommo icke. En av dessa organisationer, nämligen Gymnastiklärarsällskapet, ansökte och erhöll i början av denna månad inträde i TCO. Med de övriga organisationerna komma vidare överläggningar att äga rum. F.n. synes det emellertid lämpligast, att de större av organisationerna erhålla medlemskap i TCO som självständiga organisationer och att man härefter fortsätter arbetet med bildandet av ett stort yrkes- och speciallärarförbund.

SYR är en facklig sammanslutning av "lärare vid rikets folkskolor, fortsättningsskolor, läroverk, yrkesskolor och anstalter, vilka huvudsakligast undervisa i slöjd och yrkesarbete". SYR hade den 1 oktober 1942 29 lokalavdelningar. Organisationens medlemsantal är f.n. c:a 1.000, som fördelar sig ungefär lika mellan de två medlemsgrupperna övningslärare och yrkeslärare. Bland SYR:s medlemmar finnas icke något större antal timlärare utan flertalet har undervisningen till sin huvudsakliga sysselsättning. Förbundet har tillerkänts förhandlingsrätt den 7 december 1940. SYR:s medlemsavgifter äro för medlem, som har 20 veckotimmars tjänstgöring eller därutöver 30:- kronor, för kvinnlig medlem 25:- kr. och för medlem, som har mindre än 20 veckotimmars tjänstgöring 15:- kr.

Fördelningen av SYR:s medlemmar (approximativ)

1. kommunal tjänst

a. slöjdlärare anställda av kommuner	425	
b. yrkeslärare " " "	173	
c. " " " landsting	<u>250</u>	848

2. statlig tjänst

a. slöjdlärare vid läroverk, tekniska skolor m.m.	75	
b. yrkeslärare vid skyddshem	22	
c. " " beredskapsskolor	<u>30</u>	127

3. privat tjänst

a. yrkeslärare vid vanförelseanstalter	<u>50</u>
--	-----------

Summa 1.025
=====

(slöjdlärare 500)
(yrkeslärare 525)

Av ovanstående framgår, att förbundets medlemmar är stats-, kommunal- och privatanställda. Men för löne- och anställningsvillkoren för de kommunalanställda lärarna regleras i stor utsträckning av statsmakterna genom ett statsbidragssystem. För de kommunalanställda slöjdlärarna (gruppen 1 a härövan) torde statens reglering av löne- och anställningsvillkoren bli ännu mera fullständig genom ett förslag, som 1941 års lärarlönesakkunniga komma att framlägga härom. De sakkunnigas förslag är icke officiellt och bör sålunda behandlas konfidentiellt. Förslaget avser en löner reglering för övningslärarna (teckning, musik, gymnastik, manlig slöjd, kvinnlig slöjd och hushållsgöromål) vid statens skolköksseminarium och hushållsskola, folk- och småskoleseminarier, allmänna och tekniska läroverk, läroanstalter för blinda och dövstumma, högre kommunala skolor samt folkskolan. Det utsäges, att en förutsättning för denna löner reglering är att skoldistriktet, d.v.s. kommunerna erhålla betydande statsbidrag till övningslärarnas löner. De sakkunnigas anse därför, att statsbidragen böra utgå efter liknande grunder, som gälla för statsbidraget till folkskollärarna. Man framlägger också förslag till särskilt avlöningsreglemente för övningslärarna, vilket innebär, att för de statligt och kommunalt anställda övningslärarna skall gälla samma avlöningsreglemente, där löneplanen är densamma som löneplan A i civila avlöningsreglementet. De sakkunnigas föreslå också, att man skall inrätta en speciell lönenämnd för detta område. Härigenom komma sålunda dessa övningslärare, vars ställning som "kommunala

tjänstemän" redan nu icke framträder så starkt på grund av statsbidragssystemet att försvagas ytterligare. Övningslärarna vid de kommunala skolorna - i detta fall se vi närmast på slöjdlärarna - få således ~~stärka~~ löne- och anställningsvillkor, som regleras av statsmakterna.

Av SYR:s kommunalanställda medlemmar återstå så yrkeslärarna, varav c:a 170 äro anställda hos primärkommuner och c:a 250 hos landsting. Dessa landstingsanställda lärare äro uteslutande verksamma vid de centrala verkstadsskolorna. Dessa lärares ställning synes egentligen ~~vara~~ vara statlig. Landstingen betala visserligen deras löner, men lönerna äro till sina belopp bestämda av statsmakterna och statsbidrag utgår. Landstingen ha i regel ingen del i löneutgifterna för dessa lärare. Dessa lärares ställning framgår även av ett riksdagens uttalande i samband med behandlingen av frågan om en höjning av statsbidragen till dessa lärare. Riksdagen uttalade: "För egen del vill riksdagen framhålla, att de för rektorer och övriga lärare vid centrala verkstadsskolor fastställda avlöningsförmånerna visserligen äro summariskt bestämda, men likväl icke synas böra likställas med arvodesbelopp i vedertagen mening utan snarare med löner, som utgå till statens tjänstemän". Överstyrelsen för yrkesutbildning har föreslagit K. M:t, att lärarna, vid de centrala verkstadsskolorna skola erhålla provisoriska lönetillägg i likhet med statstjänstemännen. K. M:t har även framlagt proposition härom till höstrikdagen.

Vad de övriga kommunalanställda yrkeslärarna angår - det gäller sålunda nu de som äro anställda hos primärkommunerna (c:a 175 st. av SYR:s medlemmar) - ha vi under hand sökt erhålla informationer om dessa lärares ställning. De intaga nu ungefär samma ställning som de kommunala slöjdlärarna. De äro anställda av kommunen och de få lön av kommunen, som i sin tur erhåller bidrag från staten. 1941 års lärarlönesakkunnigas förslag berör icke dessa lärare. Överdirektör Lundqvist i Överstyrelsen för yrkesutbildning har meddelat att en liknande ordning för de kommande yrkeslärarna, som vad lärarlönesakkunniga föreslå för övningslärarna, visserligen ligger långt fram i tiden, men att de nuvarande förhållandena med mycket olika löner i olika kommuner icke äro tillfredsställande. Överstyrelsen har ingått till Kungl. Maj:t med förslag om en översyn av yrkesutbildningen. I samband härmed borde givetvis även yrkeslärarnas lönefrågor upptagas. Överstyrelsens framställning vilar f.n., men den torde komma upp, sedan skolkommissionen tagit principiell ställning till yrkesutbildningsfrågorna.

Av vad här anförts framgår, att av SYR:s c:a 850 kommunalanställda medlemmar c:a 250 st., nämligen yrkeslärarna vid de centrala verkstadsskolorna, i verkligheten äro att anse som statstjänstemän, att de c:a 425 st. slöjdlärarna troligen komma att få en ställning jämförlig med folkskollärarnas och att slutligen även de c:a ~~157~~ 175 yrkeslärarna vid primärkommunerna i en framtid kunna väntas få en

statlig reglering av sina löneförhållanden.

Anmärkning.

Av SYT:s kommunalanställda medlemmar torde endast c:a 30 yrkeslärare vara dubbelorganiserade genom medlemskap i både SYR och Sveriges Kommunaltjänstemannaförbund.